

Az országos Ábel Jenő latin verseny első fordulójának szövege

A maiores kategória tétele

(2003. február 14. 10-13^h)

A tudás a legnagyobb kincs, mely el nem vehető tőlünk

Kürénéi Arisztipposz (élt kb. Kr. e. 435—366) görög vándorfilozófus, Szókratész tanítványa, számos ókori anekdota hőse volt. Ezek a történetek nemcsak talpraesett embernek mutatják, aki minden helyzetben fölhalálja magát, hanem valódi bölcsnek is, akinek mondatai ma is megszívlelendők.

Aristippus philosophus, cum naufragio ad litus Rhodi eiectus esset, statim in oppidum Rhodum contendit et recta@ in gymnasium¹ ve@nit. Ibi de philosophia disputans² tantis muneribus³ est donatus, ut non solum se ornaret, sed etiam eis, qui una⁴ fuerunt, praestaret⁵ et vestitum et cetera ad victum⁶ necessaria. Cum autem eius comites in patriam reverti voluissent interrogarentque eum, quidnam⁷ vellet domum renuntiari⁸, tunc ita mandavit dicere: "Eiusmodi⁹ possessiones¹⁰ et viatica liberis oportet parari, quae etiam e naufragio una¹¹ possent enatare." Namque ea vera praesidia¹² sunt vitae, quibus neque fortunae tempestas iniqua¹³ neque publicarum rerum mutatio¹⁴ neque belli vastatio potest nocere.

Magyarázatok:

¹ *gymnasium* -ii n. : torna-, testgyakorlótér, egyben filozófusok találkozóhelye, előadásaik színhelye.

² *disputo* 1 : értekezik, előadást tart.

³ *munus* -eris n. : jutalom, ajándék

⁴ *una fuerunt* : vele együtt voltak (mint hajótöröttek)

⁵ *praesto* 1 + dat. : nyújt, ad vkinek, ellát vkit

⁶ *victus* -us m. : étel, megélhetés

⁷ *quidnam* : lásd *quisnam*, *quidnam*

⁸ *renuntio* 1 : üzen

⁹ *eiusmodi* : olyan, afféle

¹⁰ *possessio* -onis f. : tulajdon, vagyontárgy

¹¹ *una* : velük együtt (ti. *cum liberis*)

¹² *praesidium* -ii n. itt kb.: biztosíték

¹³ *fortunae tempestas iniqua* : sorscsapás

¹⁴ *publicarum rerum mutatio* : politikai változás, felfordulás

Mintafordítás:

Arisztipposz filozófus, midőn egyszer hajótörés következtében Rodosz partjaira vetődött, nyomban Rodosz városába sietett és egyenest a tornatérre ment. Ott a filozófiáról előadást tartva akkora jutalomban részesült, hogy nem csak magát látta el, hanem azoknak is, akik vele együtt voltak mint hajótöröttek, tudott adni ruhafélét és minden egyéb, az élethez nélkülözhetetlen dolgot. Mikor pedig társai már vissza szerettek volna térni hazájukba, és megkérdezték, hogy mit óhajt haza üzeni, akkor meghagyta nekik, hogy ezt mondják: "olyan vagyontárgyakkal és útravalóval kell a gyermekeket felszerelni, amelyek hajótörésből is ki tudnak velük együtt úszni". Bizony azok az élet igazi biztosítékai, melyeknek sem sorscsapás, sem politikai változás, sem háborús pusztítás nem képes ártani.